

Bernarda Periš, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracije Hrvatske

## OBRAZOVNI PROGRAMI MVPEI ZA HRVATE IZVAN DOMOVINE

Prema ustavnim odredbama<sup>1</sup> posebna je dužnost i odgovornost Vlade RH brinuti se o Hrvatima u drugim državama te s tim u vezi poticati stvaranje uvjeta za njihov povratak u domovinu.

U tom smislu, unutar Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija ustrojena je Uprava za hrvatske manjine, iseljenišтво i useljenišтво koja putem svog Odjela za hrvatsko useljenišтво pruža potrebne informacije Hrvatima izvan domovine o administrativnom i upravnom sustavu RH i mogućnostima uključivanja u društvene procese te vodi brigu o povratnicima iz iseljenišтва i njihovoj prilagodbi životu u domovini.

Kroz niz različitih programa i mjera poticaja i potpora Republika Hrvatska ukazuje na nedvojbe nu potrebu učvršćivanja veza domovinske i iseljene Hrvatske. S druge pak strane pripadnici hrvatskog naroda izvan domovine pridaju osobitu važnost i izražavaju želju za upoznavanjem hrvatske kulture kroz učenje jezika kao najučinkovitije poveznice s domovinom njihovih predaka.

U skladu s poticanjem povratka i useljavanja Hrvata iz iseljenišтва, pomoć u školovanju mladih Hrvata iz iseljenišтва na sveučilištima i školama u RH jedan je od najvažnijih projekata naše Uprave. U svom djelokrugu rada pored ostalih aktivnosti, Odjel za hrvatsko useljenišтво pruža pomoć mladima iz iseljenišтва pri njihovom uključivanju u školski sustav u RH.

Uprava za hrvatske manjine, iseljenišтво i useljenišтво provela je analizu najčešćih upita Hrvata izvan domovine o raznim vidovima javnog života u Republici Hrvatskoj te je utvrđeno da se najveći broj zahtjeva odnosi upravo na obrazovanje gdje posebno mjesto zauzima učenje hrvatskog jezika.

Tečaj učenja hrvatskog jezika program je namijenjen prvenstveno mladim ljudima, pripadnicima hrvatskog naroda izvan domovine kao pomoć u jezičnom usavršavanju te poticaj za uključivanje u programe koji upućuju na ubrzani razvoj Republike Hrvatske kao demokratski stabilne i moderne europske države s jakim nacionalnim, kulturnim i duhovnim identitetom i samobitnošću.

Jezik odražava iskustvo naroda koji njime govori i ključni je medij kojim se prenosi i njeguje njegovo kulturno i povijesno naslijeđe. Učenje hrvatskog jezika, osim jezikoslovlja, uključuje i stjecanje znanja o Hrvatskoj i njejoj kulturi u širem smislu, kao i usvajanje oblika svakodnevnog života i vrijednosti stanovnika Hrvatske te ekonomske, političke i ostale sadržaje hrvatskog društva. Stoga tečaj hrvatskog jezika može uvelike pomoći mladim ljudima u procesu integracije koji obuhvaća najrazličitije oblike društvenog i kulturnog života u Hrvatskoj. S druge pak strane, za pripadnike hrvatske manjine u inozemstvu iznimno je bitno savladavanje jezičnih kompetencija, usvajanje znanja o hrvatskoj kulturi, povijesti i prirodnoj baštini radi očuvanja materinjeg jezika, tradicije i prijateljstva po povratku kućama. Na taj način svi doprinose ugledu Hrvatske u svojim sredinama i čuvanju veza s domovinom predaka.

1 | Ustav RH, Članak 10. "Republika Hrvatska štiti prava i interese svojih državljana koji žive ili borave u inozemstvu i promiče njihove veze s domovinom. Dijelovima hrvatskog naroda u drugim državama jamči se osobita skrb i zaštita Republike Hrvatske"

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija temeljem *Pravilnika o naknadi za učenje hrvatskog jezika* pokriva troškove školarine za dva semestra tečaja učenja hrvatskog jezika (a u iznimnim slučajevima i više) za pripadnike hrvatskog naroda s prebivalištem izvan RH. Temeljem navedenog Pravilnika pokriveni su isključivo troškovi školarine dok su ostale pogodnosti za studente (prehrana i smještaj u studentskom domu) u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa bez čije pomoći naši programi ne bi bili tako uspješno provedivi. Ovim putem još se jednom zahvaljujem dr. Fuchsu za sve što je do sad za nas učinio, te se nadam našoj uspješnoj suradnji i u buduće.

Naši polaznici tečaja dolaze iz različitih zemalja svijeta (Alžir, Argentina, Australija, Austrija, Brazil, Čile, Kanada, Mađarska, Makedonija, Nizozemska, Njemačka, Paragvaj, Peru, SAD, Sirija, Švedska, Venezuela) dok ih je većina iz Južne Amerike.

Tečajevi hrvatskog jezika - CROATICUM održava se na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te - CROATICA na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Zimski semestar počinje u listopadu, a ljetni u ožujku svake godine, a kako nam je neslužbeno potvrđeno ovu godinu u rujnu.

Prije početka nastave objavljujemo Javni poziv za dodjelu naknade za učenje hrvatskog jezika putem diplomatskih misija i konzularnih ureda u svijetu, informativnih letaka i internetske stranice Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, s posebnom domenom Informacije za Hrvate izvan domovine. Javni poziv se objavljuje dva puta godišnje.

Osnovni preduvjet prijave na Javni poziv MVPEI je pripadnost hrvatskom narodu, koja se dokazuje traženim dokumentima najdalje do četvrtog koljena.

U akademskoj godini 2006./07. tečaj učenja hrvatskog jezika pohađalo je 113 polaznika. U ljetnom semestru ak.g. 2007./08. tečaj pohađa 66 polaznika od kojih je 52 u Zagrebu i 14 u Splitu. Ukupno, u akademskoj godini 2007./08. tečaj učenja hrvatskog jezika pohađalo je 107 polaznika.

Kao što smo ranije spomenuli, MVPEI isključivo plaća školarinu dok su ostale pogodnosti za studente (prehrana i smještaj u studentskom domu) u nadležnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. S prvim problemom suočili smo se kada je MZOŠ ukinulo studentske iskaznice za subvencioniranu prehranu (tzv X-ice) za polaznike tečaja Croaticum/Croatia zaključno s akademskom godinom 2005./2006. Privilegija subvencionirane prehrane ukinuta je isključivo polaznicima Croaticum/Croatia koji pohađaju tečaj preko MVPEI s obzirom da nemaju status redovitih studenata te tako prema Pravilniku o potpori za pokriće troškova prehrane studenata MZOŠ nemaju pravo na subvencioniranu prehranu, dok stipendisti MZOŠ-a u programu međunarodne razmjene studenata to pravo i dalje ostvaruju. Smatramo da takva neujednačenost uvjeta polaznika istog tečaja nije primjerena jer se radi o pripadnicima hrvatskog naroda (našoj djeci). MVPEI se u više navrata obraćalo MZOŠ-u po pitanju subvencionirane prehrane za polaznike tečaja. Nizom dopisa upućenih nadležnom Ministarstvu, zatražili smo dopunu Pravilnika o potpori za pokriće troškova prehrane studenata u koji bi se ubuduće uključili polaznici tečaja Croaticum/Croatia. S obzirom da većina polaznika dolazi iz zemalja Južne Amerike te su lošijega materijalnog statusa, subvencionirana prehrana im je neophodna za vrijeme trajanja tečaja.

Uprava za hrvatske manjine, iseljništvo i useljništvo u okviru svog djelokruga rada dodjeljuje i stipendije pripadnicima hrvatskog naroda s prebivalištem izvan RH koji pohađaju srednje škole ili visoka učilišta na teritoriju RH. Spomenuta nadležnost regulirana je Pravilnikom o

stipendiranju učenika i studenata u Republici Hrvatskoj – pripadnika hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, a natječaj se provodi unutar Odjela za hrvatsko useljništvo.

Stipendija se dodjeljuje učenicima i studentima za jednu školsku ili akademsku godinu, odnosno za 10 mjeseci u godini, za vrijeme redovnog školovanja ili studiranja (apsolventi ostvaruju pravo na pet mjesečnih stipendija u akademskoj godini). Mjesečni iznos stipendije za svaku kalendarsku godinu utvrđuje se sukladno raspoloživim financijskim sredstvima. U akademskoj godini 2006./07. dodijeljeno je 396 stipendija.

Odjel za hrvatsko useljništvo, u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, od akademske godine 2006./07. organizira smještaj u studentskim domovima za pripadnike hrvatskog naroda s prebivalištem izvan RH koji studiraju na sveučilištima u Republici Hrvatskoj ili pohađaju tečaj hrvatskog jezika (Croatium/Croatica) u Zagrebu i Splitu.

Ukupni proračun za navedene projekte unutar MVPEI je 3 000 000, 00 kn godišnje.

#### Sažetak

## Obrazovni programi MVPEI za Hrvate izvan domovine

U radu se izlažu aktivnosti i planovi hrvatskog Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija kao i projekti namijenjeni djeci hrvatskih iseljenika i mladeži hrvatskih korijena. Od posebne važnosti izdvajaju se proračunska sredstva predviđena za učenje hrvatskog jezika za zainteresirane iseljene Hrvate koji mogu učiti hrvatski jezik na splitskom i zagrebačkom sveučilištu tijekom čitave akademske godine.

#### Summary

## Educational programs of the Croatian Ministry of Foreign Affairs and European Integration for Croatian emigrants

This paper presents activities and plans of the Croatian Ministry of Foreign Affairs and European Integration, as well as projects intended for the children of Croatian emigrants and youth of Croatian descent. Of particular relevance are budget means available to interested Croatian emigrants who want to learn the Croatian language at the universities in Split and Zagreb during the entire academic year.